

Η ρίψη τής ατομικής βόμβας στην Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι

Ξαφνικά ένιωσα μια ανυπόφορη ζέστη που ερχόταν από το κέντρο... Βγήκα αμέσως έξω, περισσότερο απορημένη παρά τρομοκρατημένη, και αντίκρισα κάτι το απίστευτο... Άντρες και γυναίκες κατάμαυρους, καψαλισμένους, μισόγυμνους, χωρίς μαλλιά. Έβλεπες πρόσωπα να λιώνουν σαν κερι. Κι ούτε μπορούσαμε να βοηθήσουμε τους δυστυχημένους ν' ανέβουν στα κάρα, γιατί ήταν χωρίς δέρμα. Μόνο που τους αγγίζαμε, ούρλιαζαν σαν τρελοί...».

Στόμου Καγιάμα, επιζήσασα τής Χιροσίμα

Το 1945, ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος βρισκόταν ήδη στο τέλος του, με την ήττα τών Γερμανών. Η μόνη δύναμη που εξακολουθούσε να αντιστέκεται, ήταν η Ιαπωνία. Δεν έμελλε όμως για πολύ...

Οι Αμερικανοί, σε συνεργασία με τον Καναδά και την Μεγάλη Βρετανία εκπονούν το «Σχέδιο Μανχάταν». Μια ομάδα επιστημόνων, με επικεφαλής τον Αμερικανονεβραίο φυσικό Ρόμπερτ Οπενχάιμερ, από το 1942 είχαν επιδοθεί σ' έναν αγώνα δρόμου παράλληλα με τούς Γερμανούς για την κατασκευή τής ατομικής βόμβας. Οι Αμερικανοί το κατορθώνουν πρώτοι, ξοδεύοντας για τον σκοπό αυτό 2 δις δολάρια. Πραγματοποιούν την πρώτη επιτυχημένη πυρηνική δοκιμή, στις 16 Ιουλίου 1945, στην έρημο τού Νέου Μεξικού. Τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά: Η άμμος, εξαιτίας τής θερμότητας, μετατράπηκε σε γυαλί σε πλάτος 75 μέτρων και βάθους 2 μέτρων· η 30 τόνων ατσάλινη βάση τής βόμβας εξαϋλώθηκε· το ωστικό κύμα, εντάσεως περίπου 620 μποφόρ (ταχύτητα ανέμου, ισοδύναμη με σχεδόν 1.000 την ώρα) έγινε αντιληπτό σε απόσταση 150 χιλιομέτρων· το πυρηνικό «μανιτάρι» έφτασε σε ύψος 12 χιλιομέτρων. Η ενέργεια που απελευθερώθηκε, ήταν ισοδύναμη με 20 χιλιάδες τόνους εκρηκτικής ύλης TNT. Η ήττα όμως τών Γερμανών, τούς στερεί την ευκαιρία να διαπιστώσουν στην πράξη την καταστροφική δύναμη τού νέου υπερόπλου. Γνωρίζουν το μέγεθος τής άμεσης καταστροφής που μπορεί να προκαλέσει η ατομική βόμβα, αλλά αγνοούν τις γενικότερες συνέπειες σε πραγματικές συνθήκες.

Οι Ιάπωνες, τον δεδομένο χρόνο, αποτελούν τα ιδανικά πειραματόζωα. Παρ' ότι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, αρνούνται να παραδοθούν. Το πληγωμένο γόητρο τών Αμερικανών από την καταστροφή τού αμερικανικού στόλου από τούς Ιάπωνες

στο Περλ Χάρμπορ το 1941, αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο-άλλοθι για την επιλογή τής Ιαπωνίας ως τον τελικό στόχο, που εκτός αυτού θα αποτελούσε και μια επίδειξη δύναμης στην παγκόσμια κοινότητα και κυρίως στην Σοβιετική Ένωση. Επιλέγονται τρεις πόλεις ως στόχοι: Η Χιροσίμα, η Κοκούρα και το Ναγκαασάκι. Οι Αμερικανοί τις θέλουν «παρθένες» από πόλεμο, έτσι ώστε να έχουν μια όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα τών καταστροφικών αποτελεσμάτων τού όπλου τους, γι' αυτό κι έως τότε βομβαρδίζονται από καθόλου έως ελάχιστα.

Η ιαπωνική πολιτική ηγεσία, υπό τον πρωθυπουργό Σουζούκι, δεν έβλεπε αρνητικά το ενδεχόμενο ενός έντιμου συμβιβασμού με τούς Αμερικανούς. Είχε όμως αντιρρήσεις η στρατιωτική ηγεσία που επέμενε σε πόλεμο μέχρι εσχάτων· αυτό άλλωστε επέβαλλε κι ο κώδικας τιμής τών Σαμουράι, απ' τούς οποίους προέρχονταν πολλοί από τούς αξιωματικούς τού ιαπωνικού στρατού.

Στις 26 Ιουλίου 1945, ο πρόεδρος τών Η.Π.Α., Χάρι Τρούμαν και οι σύμμαχοί του, στην συνδιάσκεψη τού Πότσδαμ εκδίδουν τελεσίγραφο με το οποίο απαιτούν την άνευ όρων παράδοση τής Ιαπωνίας. Σε διαφορετική περίπτωση απειλούν με ολοκληρωτική καταστροφή, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά στην ατομική βόμβα. Οι Ιάπωνες θορυβούνται. Το βασικό τους όμως πρόβλημα είναι η διατήρηση τού αυτοκρατορικού θρόνου, ο οποίος απειλείται υπ' αυτούς τούς όρους. Οι Αμερικανοί που έχουν καταφέρει να αποκωδικοποιήσουν και να υποκλέψουν τις συνομιλίες τών Ιαπώνων, το αντιλαμβάνονται αυτό κι έτσι επαναδιατυπώνουν το τελεσίγραφο, κάνοντας λόγο αυτή τη φορά για παράδοση μόνο τού ιαπωνικού στρατού, προσφέροντας έτσι ένα διέξοδο. Αυτή την επαναδιατύπωση όμως, οι Ιάπωνες την εκλαμβάνουν ως ένδειξη αδυναμίας τών Αμερικανών και απορρίπτουν το τελεσίγραφο, διά τής σιωπής των.

Η ρίψη τής ατομικής βόμβας, ήταν θέμα χρόνου πλέον ...

Ο Τρούμαν παίρνει την απόφαση και διατάσσει τον βομβαρδισμό τών επιλεγμένων στόχων. Ο διοικητής τής αεροπορικής μοίρας, στην οποία ανήκαν τα αεροπλάνα που θα εκτελούσαν την αποστολή, ζήτησε έγγραφη εντολή, αρνούμενος να σκοτώσει «100.000 άτομα με μια προφορική εντολή». Η εντολή υπογράφηκε από τον Τρούμαν, τον υπουργό Εξωτερικών Τζορτζ Μάρσαλ και τον υπουργό Στρατιωτικών Χένρι Στίμσον. Η αντίστροφη μέτρηση είχε αρχίσει...

Στις 6 Αυγούστου 1945, τρία βομβαρδιστικά B-29 απογειώνονται από την αεροπορική βάση τού νησιού Τίνιαν στον Ειρηνικό και κατευθύνονται προς την

Χιροσίμα, όπου επικρατούν καλές καιρικές συνθήκες, κατάλληλες για την επιχείριση. Από αυτά μόνο το ένα μεταφέρει την βάρους ατομική βόμβα. Τα υπόλοιπα είχαν σαν κύρια αποστολή την φωτογράφιση και κινηματογράφιση τής επιχείρισης. Κυβερνήτης, είναι ο 29χρονος σμήναρχος Πολ Τίμπετς, ο οποίος πριν απογειωθεί έγραψε πάνω στο αεροπλάνο το όνομα τής μητέρας του: «Ινόλα Γκέι» (Enola Gay). Όνομα έχει αποκτήσει και η βόμβα που θα σκορπούσε την καταστροφή και τον τρόπο: «Αγοράκι» (Little boy).

Στις 08:15 (ώρα Ιαπωνίας) το πρωί, η βόμβα ουρανού απελευθερώθηκε από ύψος 9.5 χιλιομέτρων, με στόχο την γέφυρα ενός ποταμού που διασχίζει την Χιροσίμα. Αφού διανύθηκε χρονικό διάστημα 43 δευτερολέπτων, η βόμβα εξερράγη σε ύψος 580 μέτρων πάνω από το έδαφος, εκλύοντας μια θερμότητα που έφθανε τούς 4 χιλιάδες βαθμούς Κελσίου. Η καταστροφή ήταν άμεση. Το μεγαλύτερο μέρος τής πόλης τών 135 χιλιάδων κατοίκων ισοπεδώθηκε, έχοντας ως θύματα 70-80 χιλιάδες νεκρούς. Οι πιο «τυχεροί» εξαϋλώθηκαν σε λίγα δευτερόλεπτα, ενώ άλλοι επέζησαν για λίγο ακόμη, με καμμένες σάρκες. Στους επόμενους μήνες, τα θύματα διπλασιάστηκαν, λόγω τής ραδιανεργής ακτινοβολίας που δέχθηκαν, ενώ μέχρι το 1950, τα συνολικά θύματα έφτασαν τα 200.000. Το πρώτο βήμα για την «ειρήνη» είχε επιτευχθεί...

Θα ακολουθήσει μια τηλεοπτική δήλωση τού Τρούμαν, με αποδέκτη την ιαπωνική ηγεσία: *«Προκειμένου να σωθεί ο ιαπωνικός λαός από τον όλεθρο, εκδώσαμε το τελεσίγραφο τού Πότσδαμ στις 26 Ιουλίου. Η ηγεσία τής χώρας, απέρριψε εκείνο το τελεσίγραφο. Εάν δεν δεχτούν τώρα τούς όρους μας, τούς περιμένει μια επίθεση από αέρος, που όμοιά της δεν ξανάγινε ποτέ πάνω στη Γη...».*

Οι Ιάπωνες δεν υποχωρούν από τη θέση τους. Οι Αμερικανοί έχουν έτοιμη και δεύτερη βόμβα -αυτή τη φορά πλουτωνίου. Ο Τρούμαν, προειδοποιεί ξανά: *«Ο κόσμος ας μάθει ότι έπεσε η πρώτη ατομική βόμβα, στη στρατιωτική βάση τής Χιροσίμα. Εάν η Ιαπωνία δεν συνθηκολογήσει, θα πέσουν κι άλλες βόμβες σε περιοχές με βιομηχανική υποδομή. Καλώ τούς Ιάπωνες άμαχους να εκκενώσουν αμέσως αυτές τις πόλεις, για να σωθούν από την καταστροφή...».*

Η απουσία ανταπόκρισης από την πλευρά τής Ιαπωνίας, οδηγεί με ταχύτητα τις εξελίξεις. Στις 9 Αυγούστου 1945, πέντε βομβαρδιστικά κατευθύνονται προς την πόλη Κοκούρα. Το ένα από αυτά, με επικεφαλή τον ταγματάρχη Τσαρλς Σουέινι, μεταφέρει την ατομική βόμβα με την κωδική ονομασία «Χονδρός» (Fat man). Λόγω όμως τής συννεφιάς που επικρατεί στην περιοχή, επιλέγεται να πληγεί ο

εναλλακτικός στόχος, το Ναγκασάκι. Στις 11:01 (ώρα Ιαπωνίας), η βόμβα απελευθερώνεται και μετά από 43 δευτερόλεπτα εκρήγνυται σε ύψος 470 μέτρων πάνω από τη γη. Λόγω όμως ότι η βόμβα αστόχησε κατά 3 περίπου χιλιόμετρα, πέφτοντας σε μια κοιλάδα (όπως λέγεται, ο πιλότος ίσως να αστόχησε σκόπιμα, αν και το πιθανότερο είναι ότι η αστοχία ωφείλονταν σε επισπευσμένη ρίψη τής βόμβας, λόγω εξάντλησης καυσίμων και μη ιδανικής ορατότητας), τα αποτελέσματα, παρ' ότι επίσης καταστρεπτικά, δεν έχουν την ίδια έκταση με αυτά τής Χιροσίμα. Τα επί τόπου θύματα αυτή τη φορά, έφτασαν τις 40-50 χιλιάδες, τα οποία αυξήθηκαν σε λίγους μήνες σε 70-80 χιλιάδες. Η τραγική ειρωνεία είναι, πως αρκετοί διασωθέντες από την Χιροσίμα, είχαν μεταφερθεί στο Ναγκασάκι, όπου και βομβαρδίστηκαν ξανά...

Οι Ιάπωνες πλέον, βρίσκονται σε δυσχερέστατη θέση, δεδομένου, ότι τούς έχει κηρύξει τον πόλεμο και η Σοβιετική Ένωση. Η ηγεσία τής χώρας αποφασίζει να βγάλει την χώρα από το αδιέξοδο, μεταφέροντας την ευθύνη τής συνθηκολόγησης, στον ίδιον τον Ιάπωνα αυτοκράτορα Χιροχίτο, ο οποίος φαίνεται διατεθειμένος να το πράξει. Ένα στρατιωτικό πραξικόπημα που θα επιχειρηθεί προς αποτροπή τής συνθηκολόγησης, θα αποτραπεί. Την ίδια ημέρα, στις 14 Αυγούστου 1945, που ο Χιροχίτο ανακοίνωνε την συνθηκολόγηση στον ιαπωνικό λαό με ραδιοφωνικό μήνυμα, ο στρατηγός Ανάμι, έθετε τέλος στη ζωή του με τον ιαπωνικό παραδοσιακό τρόπο «σεπούκου» (χαρακίρι). Η τελική υπογραφή τής συνθηκολόγησης, στις 2 Σεπτεμβρίου 1945, θα έθετε κι επισήμως πλέον, τον τερματισμό τού Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Παρ' ότι ο πόλεμος τελείωσε, εν τούτοις ο απόηχος τής χρήσης ατομικής βόμβας δεν σταμάτησε, η οποία χαρακτηρίστηκε ως μια από τις πιο ανήθικες μορφές πολέμου, όπου ο άνθρωπος πήρε την θέση τού πειραματόζωου. Η έξαρση τού καρκίνου και οι τερατογενέσεις που ακολούθησαν, ήταν και είναι αδιάψευστος μάρτυρας τής μακρόχρονης επίδρασης αυτού τού όπλου που επέβαλλε την «ειρήνη». Και παρ' ότι ο άνθρωπος σήμερα, γνωρίζει αρκετά καλά τις συνέπειες τού πυρηνικού ολέθρου, εν τούτοις εξακολουθεί να παίζει με τον θάνατο και την αυτοκαταστροφή, κάτι το οποίο απέδωσε εύστοχα κι ένας από αυτούς που εργάστηκαν πάνω στην πυρηνική ενέργεια, ο Άλμπερτ Αϊνστάιν: «Δεν ξέρω πως θα γίνει ο Τρίτος Παγκόσμιος Πόλεμος, πάντως ο Τέταρτος θα γίνει σίγουρα με ξύλα και πέτρες»...

Στην ακόλουθη δραματοποιημένη εκπομπή τού BBC, αναλύεται το παρασκήνιο εκείνης τής εποχής και τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν πριν και μετά την

ρίψη τών ατομικών βομβών στην Ιαπωνία. Παρουσιάζονται εικόνες αρχείου, καθώς και μερικοί από τούς πρωταγωνιστές τών δραματικών αυτών γεγονότων. Συγκλονιστικές είναι, φυσικά, οι μαρτυρίες επιζώντων αυτού τού ολέθρου...